

Erelid Levende Talen Als opmaat naar het honderdjarig jubileum van Levende Talen publiceert LTM een serie interviews met ereleden van de vereniging.

Foto: Bertijn Jacobs

Noortje Jacobs Geraakt door levend Frans

‘Het samenbindende karakter van de vereniging,’ zegt Noortje Jacobs, ‘dat is wat we vieren met het honderdjarig bestaan van Levende Talen.’ Over dat samenbindende karakter, bijvoorbeeld ten tijde van onderwijsvernieuwingen, gaat het gesprek met Jacobs, lid sinds 1962 en sectievoorzitter Frans van 2000 tot 2007.

Vliegende start met levend Frans
Jacobs is, toen ze in 1962 Frans ging geven aan het Openbaar Dalton Lyceum in Voorburg, direct lid geworden van Levende Talen. Het lidmaatschap daarvan werd tijdens haar studie in Amsterdam al gepromoot door D.M. van Willigen, vakdidacticus van de opleiding daar en voorzitter van Levende Talen. De Algemene Vergaderingen werden destijds ge-

houden in Krasnapolsky in Amsterdam. Daar was in 1966 gelijktijdig met de LT-vergadering de oprichtingsbijeenkomst van D66 aan de gang. Gniffelend vertelt Jacobs getwijfeld te hebben over spijbelen om naar die andere bijeenkomst te gaan. Ze deed het toch maar niet. Toen ze later politiek actief werd, was dat ook niet voor D66.

Haar onderwijscarrière had een vliegende start, want al in 1964 werd ze conrectrix van de mms en van het talencluster op haar school. Dat bood haar de mogelijkheid om een talenpracticum in te richten. Daarmee en met audiovisueel talenonderwijs had Jacobs in Besançon en Parijs tijdens haar studie ervaring opgedaan. Daar werd ze door geraakt: ‘Als het zo kan,

zie ik mezelf wel als lerares Frans!’

Het talenpracticum op school bood leerlingen veel meer individuele oefentijd: alle leerlingen konden tegelijkertijd, met een koptelefoon op, bezig zijn met spreekvaardigheid. Veel aanvullend (audio)materiaal maakte Jacobs zelf; maar ook dia’s van locaties in Parijs voorzag ze van een verhaal, zo mogelijk ingesproken door Frans.

Mede door haar Franse ervaringen zag ze het belang en de kracht van audiovisuele hulpmiddelen in het talenonderwijs. Zo zong ze vaak Franse chansons met haar leerlingen, van brugklas tot en met de eindexamenklassen mms. Diezelfde passie voor het geven van vaardigheidsonderwijs probeerde Jacobs op haar studenten

over te dragen toen ze eind jaren zestig vakdidactica werd aan de Universiteit Utrecht: ‘Ik heb altijd gemeend dat Frans zo gegeven kan worden dat iedereen het kan leren.’

Behoud van Frans

Toen er begin jaren zeventig sprake was van afschaffing van het Frans in het lbo, waardoor de doorstroom van leerlingen naar de mavo bemoeilijkt werd, kwam Levende Talen in actie. Immers, het vak Frans kende een lange historie en moest voor alle leerlingen beschikbaar zijn.

Eind jaren zeventig trok Jacobs, samen met andere actieve leden, op tegen het idee Frans pas in de tweede klas te geven als keuzevak naast Latijn. Toen zij op een receptie de toenmalige staatssecretaris van Onderwijs, Klaas de Jong, tegenkwam, aarzelde zij dan ook niet en sprak hem aan op dit onzalige idee.

De Jong verzocht haar een projectvoorstel te schrijven om het talenonderwijs in de onderbouw anders in te richten dan hij zelf voorstelde in zijn OPVO-nota (Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs). In samenwerking met onder anderen John Daniëls en Heleen de Hondt kwam zo het voorstel *Het OPVO en de Moderne Vreemde Talen* tot stand. Dat ging naar de staatssecretaris en leidde tot het SLO-project *Oriëntatie op drie moderne vreemde talen*. Dat het Levende Talen lukte Frans voor alle leerlingen te behouden, was een hoogtepunt.

Sectievoorzitter Frans

Na haar pensionering werd Noortje Jacobs in 2000 voorzitter van de sectie Frans. Omdat ze vindt dat vooral werkzame docenten taken moeten kunnen vervullen in de vereniging, had ze graag gezien dat ook soms wel heel zwaar belaste sectiebestuurders enig soelaas zouden krijgen in de vorm van een of meer taakuren. Maar dat is helaas tot op heden niet gelukt.

Het waren roerige tijden bij haar aantreden, want het gesteggel over heel- en deelvakken was in volle gang. Omdat Levende Talen bestuurlijk betrokken was geweest bij de invoering van de tweede fase havo/vwo, duurde het even voordat de vereniging zich uitsprak tegen de deelvakken. Deze bleken in de praktijk anders uit te pakken dan bedacht op de tekentafel, en uit een enquête bleek dat verreweg de meeste leden voor afschaffing van de deelvakken waren. Dit sterkte het bestuur in het besluit om zich tegen de deelvakken te keren.

Hoewel het voorzitterschap, zeker bij de start, hard werken was, kreeg Jacobs er ook veel energie van. De grote betrokkenheid van al die vrijwilligers was ook toen heel waardevol. Door de tomeloze inzet van bijvoorbeeld de didactiek- en de congrescommissie kunnen docenten Frans steeds weer nieuwe en praktische lesideeën opdoen en groeien in hun beroep.

Om ook in de toekomst (jonge) docenten aan zich te binden is het heel mooi dat er aansluiting is gezocht bij de vakbond. De vereniging vervult een belangrijke rol in de professionalisering van docenten. De ontwikkeling van beroepsstandaarden in het BIT-project is daar een mooi voorbeeld van. Verder natuurlijk de Landelijke Studiedagen met veel jonge docenten. Mooi om te zien, vindt Jacobs.

Misschien kan het sectiebestuur Frans in de toekomst die professionaliseringsactiviteiten nog wel uitbreiden door bijvoorbeeld samenwerking te zoeken met de Alliance Française en regionaal een opfriscursus spreekvaardigheid aan te bieden. Want de slogan ‘doeltaal = voertaal’ moet toch echt eens gerealiseerd worden (maar o, die hardnekkige uitgevers met hun Nederlandse instructies!).

Buitenlandse ervaringen

Een van de meest inspirerende zaken die

Jacobs tijdens haar voorzitterschap meemaakte, was haar eerste internationale congres Frans in 2004 in Atlanta. ‘Het was zo mooi om te ervaren dat een taal zo kan verbinden: Frans was wat alle deelnemers gemeenschappelijk hadden. Ook docenten uit Afrika en Zuidoost-Azië deelden die ervaring, diezelfde passie voor de taal en de literatuur. Naast het feit dat Frans de taal van de kolonisator was, was het ook het voertuig voor emancipatie en ontwikkeling. Dat raakte me.’

Iets anders dat Jacobs blijft is de opleiding tot DELF-examinator (Diplôme d’Etudes en Langue Française) en de introductie van deze examens voor scholieren in Nederland. Met een kleine groep zeer gemotiveerde docenten bracht zij een week door aan een opleidingsinstituut in Sèvres om te oefenen met het DELF-examen. Deze examens zijn uiteindelijk in Nederland een succes geworden en Jacobs nam als voorzitter van het sectiebestuur zitting in de examencommissie.

Toekomst van Levende Talen

Met de inzet van al die bevlogen docenten binnen de vereniging zal de toekomst vast nog meer mooie ervaringen brengen. De kracht van de vereniging is dat zij een geloofwaardige gesprekspartner is voor de overheid, doordat er aandacht is voor beleidsmatige zaken en voeling met de praktijk. In de komende jaren heeft de vereniging houvast aan het feit dat Europees beleid nog steeds is gericht op het leren van twee moderne vreemde talen. Daarnaast biedt de aandacht voor vroeg vreemdetalenonderwijs mogelijkheden om talen in het zonnetje te zetten. Ontwikkelingen te over, aldus Jacobs, om als vereniging bij aan te sluiten, en dus mogelijkheden genoeg om ook in de toekomst samen met vrijwilligers en leden te werken aan goed en inspirerend talenonderwijs. ■

Janneke van Hardeveld